

SEROCKI MIEJSCOWNIK

Stanisławowo
Ludwinowo Dębskie
Ludwinowo Zegrzyńskie
Zalesie Borowe Marynino
Swiecienciszczka
SEROCK
Wola Kiełpińska
Kania Polska
Gąsiorowo
Kania Nowa
Nowa Wieś
Stasi Las
Zabłocie
Karolino
Wola Smolana
Jadwisin
Dębinki Guty
Borowa Góra
Bolesławowo
Jachranka
Cupel Szadki
Dosin Dębe
Skubianka
Wierzbica
Łacha

KRAJOZNAWCZO – TURYSTYCZNY PRZEWODNIK PO GMINIE

Odcinek 2 - JADWISIN I ZEGRZYNEK

W gościnie u Radziwiłłów i Szaniawskich

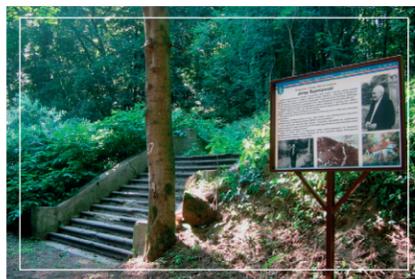
W położonych obok siebie Jadwisinie i Zegrzynie mieszkały znane polskie rody Radziwiłłów i Szaniawskich. Urokliwe położenie nad brzegiem Narwi sprzyjało przyjemnemu, rodzinnemu życiu. Choć w Jadwisinie i Zegrzynie nie spotkamy dziś ani Marii i Konstantego Radziwiłłów, ani Jerzego Szaniawskiego, warto poddychać atmosferą tych miejsc i obejrzeć te wspaniałe zakątki.

Pałac Radziwiłłów w Jadwisinie

1. Park i pałac Radziwiłłów >> Wycieczkę rozpoczynamy od wejścia na teren parku pałacowego. Brama znajduje się niedaleko początku budowanej obwodnicy Serocka. Mimo, że teren jest ochroniany przez strażników, nie ma problemu z wejściem, a nawet wjazdem. Asfaltową drogą o długości ok. 2 km zmierzamy w kierunku pałacu. Wokół rozciąga się prawie stuhektarowy kompleks leśny – rezerwat przyrody „Jadwisin”. Las jest mieszany, z dużą ilością stuletnich dębów i sosen. Wkrótce wyłania się przed nami obszerna polana – dziedziniec i zapierający dech w piersiach przepiękny pałac Radziwiłłów. W końcu XIX w. wybudował go Maciej Radziwiłł, po tym jak wraz z żoną Jadwigą z Krasieńskich musiał opuścić Zegrze, gdzie Rosjanie rozpoczęli budowę twierdzy. Ostatnimi właścicielami rezydencji byli Maria

i Konstanty Radziwiłłowie. Po II wojnie światowej pałac został znacjonalizowany. Obecnie zarządza nim Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.

Schody prowadzącego do ruin dworku Szaniawskich w Zegrzynie

2. Ruiny dworku Szaniawskich >> Po obejrzeniu pałacu, prosimy obsługę o otwarcie furtki znajdującej się poniżej rezydencji, nad Narwią. Kierujemy się w prawo i „ścieżką dydaktyczną” wybudowaną przez władze gminne docieramy do Zegrzyna. Tam dochodzimy do ruin dworku Szaniawskich. Skromny, ale piękny morderzowy dworek powstał ok. 1838 r. Należał najpierw do Krasieńskich, potem do spółek zbożowych, a od początku XX w. do Szaniawskich. Wanda i Zygmunt Szaniawscy byli pionierami turystyki na Ziemi Serockiej. Warszawscy letnicy

porównywali Zegrzyn do francuskiego Fauteblou lub niemieckiego Charlottenburga. W 1920 r. dworek odziedziczył urodzony w nim syn Zygmunta, znany dramaturg Jerzy Szaniawski. W Zegrzynie odczuli między innymi: Maria Konopnicka, Juliusz Osterwa, Stefan Jaracz, Jarosław Iwaszkiewicz i Wojciech Natanson. Od II wojny światowej budynek stopniowo popadał w ruinę, a w 1977 r. spłonął.

Kamień młyński w Zegrzynie

3. Ruiny młyna parowego >> Po przejściu zaledwie kilkudziesięciu metrów leśną ścieżką wiodącą w kierunku Zegrza, znajdujemy dobrze ukryte wśród drzew ruiny młyna parowego – fundamenty i kamienne koła młyńskie. Młyn został wybudowany w latach 1858-1860 przez firmę „Aleksander Łapiński i spółka”, dając początek „osadzie fabrycznej”. Nowatorska, czteropiętrowa murowana budowla, wyposażona w silną maszynę parową, była wówczas jedną z trzech tego typu konstrukcji w Europie. Zboże transportowano Narwią. W tym celu wybudowano przystań dla statków i barek. W 1880 r. młyn sprzedano „Zakładom Przemysłowo-Zbożowym

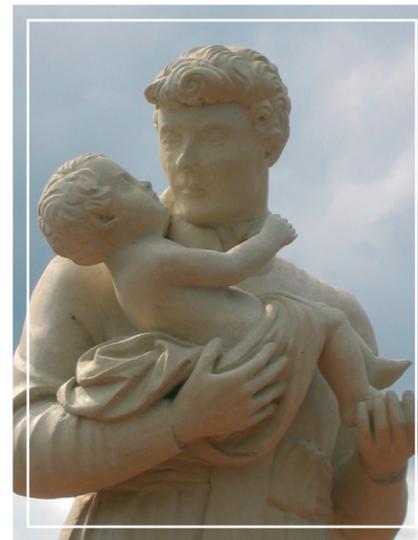

Figura św. Stanisław Kostki w Jadwisinie.

5. Figura św. Stanisława Kostki >> Na końcu krętej drogi (na szczycie skarpy) znajdujemy duży głaz z nazwą wąwozu. Dochodzimy do wsi Jadwisin. Po lewej stronie dostrzegamy figurę św. Stanisława Kostki z dzieckiem, która powstała w 1864 r. Jej twórcą był prawdopodobnie Ludovic Kauffman, rzeźbiarz z kręgu Antonio Canovy, znanego włoskiego rzeźbiarza, malarza i architekta. Figura, która pierwotnie znajdowała się w Zegrzu, została przeniesiona do Zegrzyna, gdy w końcu XIX w. Rosjanie przebudowywali zegrzyński kościół na cerkiew. W 2005 r. figurę odrestaurowano i ponownie poświęcono. Tu nasza wycieczka się kończy.

Mirosław Pakuła

DLA TURYSTÓW

BAZA NOCLEGOWA I REKREACYJNA

- Centrum Szkoleń i Konferencji „Geovita”
Jadwisin, ul. Ogrodowa 31, 05-140 Serock
tel. (22) 782 74 74, (0) 695 377 715
fax (22) 782 63 48
e-mail: jadwisin@geovita.pl
- Ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy
Kancelarii Prezesa Rady Ministrów
Jadwisin, 05-140 Serock
tel. (22) 782 75 08, 782 65 41
fax (22) 782 67 31
e-mail: jadwisin@owjadwisin.pl
- Przystań SKŻ Dolomit,
Jadwisin, ul. Ogrodowa 31, 05-140 Serock
tel. (0) 605 374 720

- Przystań Yacht Klubu Polskiego Warszawa
Jadwisin, ul. Księcia Radziwiłła 2,
05-140 Serock
tel. (22) 782 74 16, 617 63 11
http://ykp.warszawa.pl
- Zespół Domków Turystycznych PTTK
Zegrzyn, 05-140 Serock
tel. (22) 782 73 02
- Gospodarstwo agroturystyczne
Maria Chranowska
Jadwisin, ul. Szkolna 9,
05-140 Serock
tel. (22) 782 66 04, (0) 500 899 203

CEKAWOSTKI

JERZY SZANIAWSKI

Jerzy Szaniawski, słynny dramaturg i ostatni właściciel dworku w Zegrzynie, urodził się w 1886 r. Po wybuchu II wojny światowej przeniósł się do Warszawy, gdzie działał w ruchu oporu. W 1944 r. został aresztowany. Po uwolnieniu wyjechał do Krakowa. W 1950 r. ponownie zamieszkał w Zegrzynie. W wieku 76 lat ożenił się z szaloną malarzką Anitą Szatkowską. Zmarł w Warszawie w 1970 r. i został pochowany na Powązkach. Był autorem 14 dramatów, 5 sztuk radiowych oraz 7 innych form (powieści i opowiadań). Duża część jego dzieł powstała w Zegrzynie. Niektóre z nich, np. „Żeglarz” (1925) i „Most” (1933), nawiązywały w treści do terenu Ziemi Serockiej.

i bogobojne życie. Stanowili wzór cnót dla każdego Polaka, patrioty i katolika. W takim duchu wychowali swoje dzieci: Krzysztofa (1928), Jana (1930) i Alberta (1931). Radziwiłłowie szanowali swoją służbę i chłopów, którzy mieszkali w ich dobrach. Często udzielali pomocy biednym i pogorzelcom. Potrzebującym zezwalał na wycinkę drzewa w lasach na budowę domów. W piątki księżna Maria wydawała zupę dla biedaków. Radziwiłłowie opuścili pałac wiosną 1940 r., wynagani przez Niemców do Arciechowa. Oboje spoczywają na cmentarzu serockim.

PAŁAC RADZIWIŁŁÓW

Pałac został wybudowany w latach 1896-1898. Projekt neorenesansowej rezydencji w tzw. „kostiumie francuskim” przygotował francuski architekt Francois Arveuf. Budynek posadowiony na kamiennej podmurówce jest licowany czerwono-brunatnymi płytkami.

Posiada tynkowane naroża oraz piaskowcowe obramienia okien i drzwi. Dach mansardowy z lukarnami. Układ wnętrz dwutraktowy z dwupoziomą sienią na osi budynku. Przed II wojną światową pałac mieścił ok. 20 pomieszczeń. Obok pałacu znajduje się dwie oficyny połączone stajnią.

„LOTNA” W ZEGRZYNY

W 1958 r. w dworku w Zegrzynie kręcono kilka scen filmu Andrzeja Wajdy „Lotna” (premiera w 1959 r.). W obrazie znanego reżysera pokazano ułanów, którzy odpoczywają w polskim dworku szlacheckim w czasie tułaczki we wrześniu 1939 r. Budynek oraz wysokie schody prowadzące do wejścia doskonale widać w scenie wyjazdu żołnierzy z dworku.

WYKOPALISKA W JADWISINIE

Późną jesienią 2007 r. na polach jadwisinowskiego oddziału Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roslin prowadzono prace wykopaliskowe. Archeolodzy z Muzeum Historycznego w Legionowie pod kierunkiem Wawrzyńca Orlińskiego odnaleźli pozostałości „obiekty namiotowego” oraz pieca wapienniczego, pochodzące z okresu pomiędzy początkiem II w. n.e., a końcem III w. n.e. Przypuszcza się, że odnalezione relikty przeszłości są fragmentami dużej osady położonej na terenie odnogi „szlaku bursztynowego”.

LETNIE GRILLLOWANIE

Pani Maria Chranowska, która prowadzi gospodarstwo agroturystyczne w Jadwisinie, jest jedną z bohaterów publikacji UMiG w Serocku „Serock kulinarnie”. Pani Maria podała w niej przepis na kaszanę z grilla i opowiedziała o grillowaniu w jej gospodarstwie.